

דברים לכבודו של השגריר שלמה ארגוב

שלמה ארגוב: אב ושגריר

מר גדעון ארגוב

תודה לאליקים רובינשטיין, תודה לכל האורחים הנכבדים ולחברים היקרים שנמצאים אתנו פה היום ותודה לאוניברסיטת בר-אילן שערכה כנס זה לכבודו של אבינו, כבוד גדול הוא לנו, למשפחה להשתתף בכנס מסוג זה. אקדים כמה מילים על אבא היום. אבא נפגע קשה ולא התאושש, אבל הוא חי, אף כי לא חיים כמו שאנחנו רגילים אליהם. הוא מזהה אנשים, מגיב לאנשים. במצבו חלות תנודות: יש יום טוב, ויום פחות טוב, אבל הוא מבין לפחות חלק גדול ממה שנאמר לו. הוא יכול גם באיזו שהיא צורה לחשוב על דברים שהוא רואה במסגרת צפייה בטלביזיה וסיפורים שמספרים לו, והוא מקבל באהבה ובאדה בעקורים קצרים אצלו.

הכנס הזה מתקיים בתקופה לא קלה ומעניינת עבורנו – 20 שנה למלחמת לבנון, 20 שנה לפציעה של אבא ורק שבועות מספר מאז אשתו, אמא שלי, חוה ז"ל, הלכה לעולמה. זהו עיתוי שמוביל אותנו להרהורים ושאלות בכל מיני נושאים, ובכללם השאלה מה היה אבא חושב ומה היה עושה ביחס לאשר אירע בתקופה הארוכה מאז שנפגע בלונדון. זו אינה שאלה קלה, מה אבא היה חושב על הסוגיות שדנים בהן היום בכנס הזה ובמדינה בכלל. זוהי שאלה מורכבת שאי אפשר לענות עליה בצורה ודאית, אך ניתן לומר שאבא היה ניחן בכמה תכונות יסוד שהייתי רוצה למנות אותן, כי התכונות האלה הן שהיו מנתבות את מהלך החשיבה שלו.

א. אבא הוא אדם, שהיתה לו תמיד ראייה אסטרטגית רחבה ביותר. היתה לו יכולת נדירה להביט מעבר לפינה ולראות מה שקורה מסביב. אני זוכר שב-1981

ביקרתי אצלו בלונדון והוא לקח אותי לאיזה סיור ועברנו ליד שגרירות אירן והוא נתן לי הרצאה של כחצי שעה על הבעיות שעומדות לצוץ ב-20 השנים הבאות בקשר למדינות, שתומכות בטרור. הוא הגדיר זאת כבעיה מספר אחת בעולם, שיהיה קשה מאד לעולם המערבי בכלל ולארה"ב בפרט להתמודד איתה, וזה היה לפני למעלה מ-20 שנה.

ב. אבא היה איש עקרונות. הוא עמד תמיד על עקרונותיו בעקביות ובעקשנות, גם כשזה עלה לו באופן אישי. יש סיפורים על גבי סיפורים המלמדים שאבא התעמת לא אחת עם אנשים שהיה כפוף אליהם ואשר היו הרבה יותר בעלי השפעה ומעמד ממנו. כך ישנם סיפורים על העימות שלו בשגרירות ישראל בושינגטון עם השגריר דאז, ואחר כך ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין.

צריך להבין שכל עימות כזה נבע מתוך עקרונות שהוא האמין בהם באופן מאד בסיסי והיה מוכן ללכת במקרים מסוימים רחוק מאד וגם לגרום לעצמו נזק אישי, מבחינת הקריירה שלו. כשישבנו שבעה בבית של אמא שמענו הרבה מהסיפורים האלה מידידים שבאו לנחם.

ג. אבא היה אדם פעלתן ביותר ומאד תכליתי. אין לי ספק, שאחד הדברים שהיה קשה לאבא לקבל היום, זאת העובדה, שחוץ מאשר מקרים יחסית בודדים, יש א-סימטריה די משמעותית ב-30 השנים האחרונות בין היוזמה שמרבה ישראל לנקוט בתחום הצבאי, ולעומת זאת – מיעוטן של יוזמות בצד המדיני.

לדעתי, היה קשה לאבא לקבל גם היום את ישראל כמדינה שמגיבה ולא יוזמת. הוא היה מתקשה להשלים עם העובדה שרוב המהלכים הקריטיים במזרח התיכון – אם זה ביקור סאדאת, אם זה קמפ דייויד, מדריד או אוסלו – היו יוזמות של אחרים, שישראל הגיבה עליהן בצורה זו או אחרת. זו לא היתה דרכו של אבא, ולדעתי הוא לא

היה מרוצה ממצב כזה. הוא היה איש שעמד על עקרונותיו, ויחד עם זה גם אדם מאד, מאד יצירתי.

כל זה לא עונה כמובן על השאלה כיצד היה מגיב אבא למצב הנוכחי במזרח התיכון. צריך לזכור שלפני 20 שנה המצב הדמוגרפי והפוליטי היה שונה בתכלית מאשר היום, כך שקשה מאד להשיב על השאלה האמורה. אנחנו לא היינו באותן שנים במעגל השנאה והאימה שבו אנחנו נמצאים כיום. גם מספרם של התושבים הישראלים שחיו אז ביהודה ושומרון לא עלה על כמה עשרות אלפים, כך שהמצב היה שונה לחלוטין מכפי שהוא כיום.

אבא גם ניחן בכשרון לחשוב, כמו שהאמריקאים אומרים, "מחוץ לקופסה" out of the box דהיינו, שלא על פי מתכונת רגילה ומקובעת. וגם בגלל הסיבה הזו קשה לדעת מה היו עמדותיו בתקופה הנוכחית. אבל באותן שנים הוא היה מדבר, לפחות איתי, על פשרות מרחיקות לכת בנושא של שטחים ושלוש שהיה מסכים עליהן, אמנם לדעתי בהרבה עצב ותוגה. אבא היה מקורב באופן אישי למשה דיין במשך הרבה שנים, ולהערכתי הוא חלק במשותף עם דיין את אותה יצירתיות במחשבה מדינית ואסטרטגית.

דבר אחרון, כיליד ישראל ודור עשירי בארץ אבא גדל עם הפלשתינאים והכירים היטב מאז היותו ילד. הוא גר בירושלים, ומשפחתו, משפחתנו, היא משפחה ירושלמית מאד ותיקה. בהיותי ילד, בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים, אבא היה לוקח באופן קבוע אותי ואת בן דודי רפי בראון להליכה משותפת ברגל לעיר העתיקה. בעיר העתיקה לא היינו הולכים להסתכל על הנוף. היינו יושבים אצל ידידים של אבא ושל רפי, פלשתינאים שגרו בעיר העתיקה. היינו הולכים לג'אפר ויושבים אצלו, שותים קפה ליד שער שכס, יושבים כשעה, שעתיים והולכים ויושבים אצל סוחר זה או אחר. אבא הרגיש מאד, מאד נוח עם אנשים, גם אלה שמן הצד השני, ובמקרים

מסוימים הוא הכיר אותם וגם הוקיר אותם באופן אישי. אלה הם קווים לדמותו
וחשיבתו של אבא.

צר לי על שאירע לו גם מבחינת התרומה שהיה יכול לתת למדינה במשך השנים
האחרונות, ואני יודע שרבים שותפים לי בהרגשה הזאת.